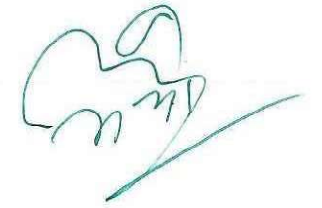

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
पुराणेतिहासविद्याशाखा
शास्त्रिप्रतिष्ठा चतुर्थवर्षम् पाठ्यक्रमद्वारा (By Course)

शास्त्रिचतुर्थवर्षम्

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रसङ्केतसंख्या	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
शास्त्रिचतुर्थवर्षम्	सप्तमम्	GE 7	उद्देश्यम् - महाभारतस्य परिचयपुरस्सरं तत्र प्रतिपादितस्य नलोपाख्यानस्यावबोधनम्। आधारग्रन्थः - ▪ श्रीमन्महाभारते, वनपर्वणि, नलोपाख्यानम्(52-65 अध्यायाः) गीताप्रेस, गोरखपुर।			
			नलोपाख्यानप्रस्तावः। • युधिष्ठिरभीमसेनयोः सम्वादः। • नलदमयन्त्योः गुणवर्णनम्। • हंससन्देशवर्णनम्। • इन्द्रनारदयोः सम्वादः।	1	1	16-20

			नलदमयन्त्योः मेलनम्। ● राज्ञः नलस्य दूतकार्यसम्पादनम्। ● नलदमयन्त्योः वार्त्तालापः। ● देवैः कृतं नलाय वरप्रदानम्। ● नलदमयन्त्योः विवाहः।	1	1	16-20
			कलि-कोपप्रसङ्गः। ● देवैः कृतं नलस्य गुणवर्णनम्। ● नलशरीरे कलियुगप्रवेशः। ● नलपुष्करयोः द्यूतक्रीडा। ● दमयन्त्याः दुःखवर्णनम्।	1	1	16-20
			नलस्य वनगमनप्रसङ्गः। ● द्यूतक्रीडायां नलस्य पराजयः। ● नलकृतदमयन्तीपरित्यागः। ● दमयन्तीविलापः। ● दमयन्तीपातिव्रत्यधर्मप्रभावः।	1	1	16-20

			फलाधिगति:(Outcome) :- ● विद्यार्थिषु उत्तमगुणाविष्करणम्। ● समाजे स्त्रीपुंसयोः उत्तमसम्बन्धविषयेऽवबोधनम् ● द्यूतक्रीडायाः हेयत्वप्रतिपादनम्। ● समाजे स्त्रियाः मर्यादाविषयेऽवबोधनम्। सङ्गति:(Inter Link) :- सम्प्रति महाविद्यालयस्तरेषु विश्वविद्यालयस्तरेष्वपि छात्राः मानवीयमूल्यबोधं, सुखदुःखयोः कारणं नावगच्छन्ति, अतः सुदुःखिताः तिष्ठन्ति। अस्याध्ययनेन छात्राः दुःखकारणानि अवगन्तुं शक्नुवन्ति। मानवजीवने ये चापि विषयाः वर्ज्याः सन्ति, पत्रस्याध्ययनेन तेषां विषयाणामपि ज्ञानं भविष्यति। अत्र सन्निविष्टाः सर्वेऽपि विषयाः आन्तरिकतया सम्बद्धाः सन्ति। सन्दर्भग्रन्थाः(Reference Books):- ■ महाभारतम्, नीलकण्ठचतुर्धरकृतः भारतभावदीपः, नाग पब्लिशर्स दिल्ली। ■ महाभारतकालीन समाज, सुखमयभट्टाचार्य, कलिकाता। ■ महाभारतसर्वस्वम्, प. कुबेरनाथ शुक्लः, सं.सं.वि.वि. वाराणसी। ■ श्रीमहाभारततात्पर्यनिर्णयः, तत्त्वसंसोधनसंसत्, रजतपीठपुरम् उडुपि। ■ पुराणविमर्श, पं. बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
--	--	--	--